

Oravecz Imre

ALKONYNAPLÓ

(*Varjak 1*) Az egyik ezüstjuhar csúcsán napokig legalább fél órát töltött egy dolmányos varjú. Mindig ugyanazon az ágon és a legnagyobb szélben is, mikor állandóan egyensúlyoznia kellett, és komoly erőfeszítést jelenthetett a karmainak a megkapaszkodás. Ha várt valakit, ma nem jött hiába. Szélcsend volt, és alig tért vissza eredeti helyzetébe a súlya alatt meghajló ág, tőle félméternyire egy másikon máris megjelent egy másik varjú. Egymásnak hátat fordítva úgy tettek, mintha nem ismernék egymást, de kisvártatva együtt távoztak az erdő irányába.

(*Pisztoly*) Tudom, hogy nevetséges vagyok, de mióta a ház építésekor a szobafestő rám támadva eltörte a kezem, életemet kioltani akaró éjszakai betörőket vizionálok, és valódi fegyvernek látszó riasztópisztolyt tartok az ágyamnál, és ez furcsa módon némi biztonságérzetet ad.

(*Varjak 2*) Ma varjúm hiába várt. Olyan erős szél fújt, úgy kilengett az ág, amelyen inkább állt, mint ült, hogy a szárnyát is emelgetnie kellett, nem az egyensúlyban maradáshoz, hanem, egyáltalán a maradáshoz. Küzdött egy darabig, végül látván, hogy nem jön senki, feladta. Kioldotta a karmait, és elrepült.

(*Döntés*) Nem fogadom J. telefonhívását, telefonüzeneteit. Tegnap éjjel mégis elment annak az oktatási intézménynek a gólyabáljára, ahol tanít. Féltekeny lévén szerettem volna elkísérni, de ellenezte. Akkor meg arra kértem, hogy a kedvemért maga se menjen, hiszen ez nem olyan rendezvény, amelyen mint tanárnak részt kell vennie. Erről még kevésbé akart hallani. Két dologra tudtam gondolni. Önző, vagy vetélytársam akadt, akivel találkozni akar, de egyelőre leplezi, mert még nem bizonyos a maga vagy annak szándékait illetően. Hosszas gyötrődés után úgy döntöttem, ilyen vagy hasonló helyzeteket a jövőben elkerülendő, szakítok vele. Annál is inkább, mert újabban tapasztalom, tapasztalni vélem, hogy már nem vagyok neki az, ami ő még mindig

nekem. Nem először szánom el magam erre az elhatározásra, de most minden erőmet összeszedem, hogy kitartsak mellette, ne vonjam vissza.

(Időzavar) M. K.-re néha úgy gondolok, mintha már nem öregasszony, sőt matróna lenne, hanem az a 19 éves fiatal lány, aki akkor volt, mikor 50 éve elhagyott, én pedig még mindig 29, és továbbra is meg akarnék halni miatta.

(Hátrálás) Mégsem szakítottam J.-val. Önző volt és gyerekes. Csupán az akaratát érvényesítette velem szemben. Azért is ott akart lenni azon a bálon. Meggyőzött arról is, hogy még az vagyok neki, ami ő nekem. Vagy inkább az, mint nem.

(Három követelmény) A *Háború és béke* Bolkonszkij hercege, akit Tolsztoj részint magáról mintázott, megözevgyülvén és csalódván a világban, három maga állította követelménynek akar megfelelni: nem tenni rosszat, mindent nyugodtan fogadni, és semmire nem vágyani. Az első sikerül, a másik kettő azonban nem megy neki, vagyis Tolsztojnak. Akkor mit akarok én, aki ezeket szintén magamévá szeretném tenni? Pedig a regény írásakor ő még fiatal, én meg már öreg vagyok, ezenkívül mint írónak, mint bölcselőnek, mint embernek a bokájáig sem érek.

(Hullámszás) Nem először már, de megállapítjuk egymásról J.-tal, hogy rosszul szeretünk, és úgy döntünk, hogy szakítunk. De csak másnapig bírjuk ki. Visszavonjuk döntésünket és folytatjuk.

(Kívánság) Márai szerint minden életművet kétszer kellene megírni. Egyszer fiatalon, másodszor 60 után. Akkor a másodszoriról nem késtem le, viszont óriási hátrányba kerültem azzal, hogy mostanáig pepecseltem a fiatakorival. Milyen jó, hogy lehetetlen megfelelni ennek a praktikus, de abszurd kívánságnak!

(Köd) Mit tudunk a végén magunkról, egymásról? Semmi lényegeset, fontosat. Ismereteinket, megfigyeléseinket eltakarja a hanyatlás köde, amelyben célt és irányt veszítve tévelygünk.

(*Egyes szám*) Fél éve sincs, hogy nyáron Kaliforniában jártunk, nekem minap, anélkül, hogy pénzügyi feltételeivel számot vetettem volna, mégis kiszaladt a számon, hogy de jó volna télen Anza Borregóban lenni, mikor ott tavasz van, akár egy hetecske erejéig is! Igen, reagált J., de nem lehet, nemrég voltunk ott, különben meg neki nagyon sűrű időszak lesz, Z. jövőre érettségizik, egyetemi felvételizik, és a munkája mellett segít neki felkészülni. Persze, egyszer, valamikor a jövőben elmegy még a sivatagba, és megnézi, milyen olyankor, mikor minden zöldell, virágozik benne. Így mondta, egyes szám első személyben, velem nem számolva, tudva, hogy akkor én már nem leszek. Bár az is lehet, mindjárt ez ötlött fel benne, azzal a különbséggel, hogy nem évek múlva, hanem talán már a télen sem, és csak tapintatból hivatkozott idei utunk közelségére és a Z.-vel járó többlet-teendőkre.

(*Szieszta*) Idős ember szervezete emésztés idején nem terhelendő mozgással, és ajánlatos ebéd után ledőlnie. Én legalábbis így tudom, és ehhez tartom magam. De óvakodom attól, hogy elbóbiskoljak, netán elaludjak. Ennek ellenére párszor megesett már velem, és felriadván féltem, kalimpált a szívem, verejtékeztem. Nem álmodtam rosszat, sőt, semmit se, és mégis. Valami rossz történhet tudatalattimban ilyenkor, amire nem emlékszem, amiről nem tudok számot adni. Csak egyet tehetek ellene. Minden idegszámmal figyelek, résen vagyok, és ha lecsúszik a szemhéjam, azonnal felrántom, megrázom a fejem, felpat-tanok, és véget vetek a sziesztának.

(*Hó*) J. örül neki, mikor megérkezik B.-ről. Én csak az emlékeimben. Nekem már csak munkát, vesződést jelent. El kell lapátolnom, söpör-nöm a teraszról, járdáról, kocsibejáróról, és felhomokoznom a mara-dékot, hogy el ne essem rajta, mert az minimum combnyakcsont-töréssel járhat. Ha meg előtte ónos eső esett, és a jég foglyul ejtette az önműködő nagykaput, akkor oldószerrel még azt is el kell távolíta-nom.

(*Érdekellentét*) Szaporodnak a jelek, hogy J. előbb-utóbb elhagy. Érdekem lenne e gyötrelmes időszakot rövidíteni. De hogyan siettes-em azt, amit nem akarok?

(*M., ML., J.*) Vajon milyen lesz nekik, ha a róluk szóló bejegyzéseket, rájuk tett utalásokat olvassák, mikor én már nem leszek. Sosem fogom megtudni, mit éreznek, gondolnak közben. És azt sem, mit éreznék, gondolnék én, ha tudnám, és képes lennék bármilyen reakcióra.

(*Józanész*) Már kezdem megérteni J.-ot. Sőt, könnyű pillanataimban igazat is adok neki, hogy újraéledt szerelmünk kezdetén sem vállalt engem egészen. Kapcsolatunkat elutasító gyerekeire hivatkozott, de az a gyanúm, már akkor tudta, azt diktálta neki a józan ész, hogy nem érdemes minden következménnyel elköteleznie magát mellettem, belém fektetni arra a rövid időre, amely nekem még hátravan. Most meg, másfél évvel később talán úgy érzi, hogy így is sokat vállalt, hisz még mindig élek. Vissza kell hát vonnia, irgalomból apránként, nem egyszerre. Tagadja, de bizonyos jelek arra vallanak, hogy fokozatosan hátrál ki belőlem.

(*Berzenkedés*) Mikszáth levélben először azzal indokolja válási szándékát feleségének, Mauks Ilonának, hogy csak így tud megfelelni a művészi pálya kihívásának, később pedig egy másik levélben kerekpérec kíméletlenül közli vele, hogy beleszeretett másba. A hoppon maradt házastárs, mint most az újra megjelent *Mikszáth Kálmánné visszaemlékezései* című könyvben olvasom, a második okot merő kitalációnak tekintette, hisz ennél állhatatosabbnak ismerte a férjét, de az elsőt elfogadta. És helyesen cselekedett, mert bizonyára az volt az igazi. Engem azonban ez nyugtalanít. Nem miatta, persze, bár így is megviselte, hanem Mikszáth miatt. Szeretem a Mestert, nagyjaim egyike, de jobban illene a róla alkotott képbe, ha valóban beleesett volna valakibe, minthogy a művet, az íróságot az élet elé helyezte, az élet elé, amelyet olyan hüen és szeretettel ábrázolt.

(*Szobacsere*) J. új szerelmünk kezdetén nála-létem napjára, napjaira a hozzá kötődő személyes emlékek miatt addigi hálóját szerette volna szobánknak, de végül a kedvemért az üresen álló, világosabb és szép kilátással bíró szomszédosat rendezte be annak. Most viszont preferenciámat figyelmen kívül hagyva, döntését se szó, se beszéd visszavonta, és az ágyat és egyéb bútort az visszavitetvén, azt nevezte ki

közös helyünknek. Ha ez kihátrálása újabb állomása, fontolóra veszem, elfogadom-e, vagy mást teszek.

(*Magyarázat*) Nem csoda, hogy olykor nem értjük egymást J.-tal. Pedig egyszerű. Én kifelé megyek az életből, ő még nem.

(*Találkozás*) Vasárnap este. D.-be vonatozol, ahol egyetemista vagy, H.-ből, ahol K.-nál, egy évfolyamtársadnál voltál, akivel jársz. A kocsiban veled szemben ül egy fiatal nő. Nem bombázó, de csinos, kellemes arcú, meleg tekintetű. Az alakját testhelyzete folytán nem tudod megítélni, de jó lába van, bár a térdét erősen takargatja kosztümszoknyája aljával. Lopva nézegeted, és nem mered megszólítani. Végül anélkül, hogy tudná, ő maga siet segítségére. P. K. regényét veszi elő, amely akkoriban kedvenced. Felbátorodván megkérded, tetszik-e. Igen a válasz, és mosolyogva állja a tekintetedet. Kérdi, ismered-e. Azt feleled, igen, majd hozzá teszed, de még mennyire, és kéretlenül elmondod, mennyire. Mire ő is beavat tetszése mértékébe. És e bevezetés után nyomban meghitt, bensőséges beszélgetés alakul ki köztetek P. K. regényéről, irodalomról, életről, világról, róla, rólad. Mintha régről ismernétek egymást, sőt, mintha máris szerelmesek lennétek egymásba. Ennek során megtudod, hogy tanítónő, és M.-re utazik, ahol tanít. Sz.-ről jön, ott laknak a szülei, őket látogatta meg a hétvégén. Derűsek vagytok, felszabadultak, vidámak, örültök egymásnak. Érzed, hogy közöd van hozzá, és a vonzalom kölcsönös. Ezt az alkalmat nem szabad elszalasztani, gondolod. Vele kell menned, követned kell, de nem azért, hogy lefektesd, hanem hogy annyival is tovább légy vele. Vagy nemcsak azért, hogy hazakísérd, hanem hogy mindjárt nála is maradj, örökre, és vele élj, bármilyen szűkös körülmények közt, akár egy vacak albérletben is, egy sivár alföldi faluban, vállalva mindent, őt, magadat, magatokat. De nem! Egyiket sem teszed. Mikor D.-ben megáll a vonat, elköszönsz tőle, még a címét sem kéred el, fogod magad és leszállsz. Miért? K. miatt? Talán. Nem. Mert ostoba vagy. Vagy kényelmes. És gyáva, nem vállalod a kockázatot. Maradsz a biztos mellett. Pedig érzed, hogy ő az, hogy ő lenne az – még hiszed, hogy van ilyen – igazi, akit keresel, akivel le kellene élned az életed, akit értenél, aki értene, akivel boldog lennél, akivel megspórolnád a

megannyi tévedést, csalódást és egyéb hányattatást, amely rád vár, de amelyről nem tudsz.

(*Eladás, vétel*) J. hirdetésekkel böngész, hirdet, megtekint: lakást keres, amelybe elköltözik majd, miután eladta a részben tulajdonát képező házat, ahol lakik, és kielégítette a maradékot tulajdonló gyerekeit. Különös látni, hogy készül a nélkülem való életre.

(*Még...*) Még mindig a *Mi lett volna, ha?* Ezúttal: ha 1986-ban nem jövök haza M.-kal Kaliforniából, hanem ott maradunk. Mosogatóst vállalom egy étteremben, vagy elszegődöm egy *ranchra* idénymunkásnak, mert magyar bölcsészdiplomámmal máshol nem tudnék elhelyezkedni. Közben, hogy amerikaiakat szerezzek, beiratkozom a UCSB-re, ahol addig vendégtanárnaként tanítottam. Feltéve, ha felvesznek *dolgozik-tanul*-hallgatónak, ami azt jelenti, hogy elengedik a magas tandíját, és cserében a kampuszon takarítok, füvet nyírok, postát osztok, stb. Ha ez sikerül, és megvan a kívánatos okmány, általánosban vagy középiskolában tanítok majd. De nem Kaliforniában, mert ott horribilizsek a lakbérek, hanem Közép-Nyugaton, az iowai Des Moines-ban vagy valamelyik Dakotában, ahol viszont olcsó a lakhatás. M. is jön velem, mondjuk, Iowába, és ott fejezi be az általános iskolát, majd végzi a középiskolát. Chiropraktor vagy informatikus lesz. Tovább szeretett volna tanulni, de ez nem lehetséges, mert nem tudnám a tandíját állni. Kansasben talál állást, oda költözik, és ezzel elválnak útjaink. Fiatalon megnősül. Hébe-hóba meglátogat, de miután gyerekei születnek, én megyek hozzájuk, évente kétszer. Hálaadás ünnepen és karácsonykor. Egy darabig egyedül élek, majd megismerkedem egy nálam fiatalabb dán nővel, feleségül veszem, és gyerekünk születik, de aztán elválunk. A gyereket neki ítélik, és csak láthatásra kapom meg. Tanári fizetésemből azelőtt sem dőzsöltem, most viszont, hogy feleség- és gyerek-tartást is fizetnem kell, arra kényszerülök, hogy német nyelvórákat adjak. Ebből következik az is, hogy M.-nak feléje se nézek. Még szerencse, hogy van telefon, Skype, és legalább felhívhatom. Rohamosan öregszem. Az egészségem meggyengül. Egyre több a bajom: izület, cukor, érszűkület, inkontinencia, de még tartom magam. Írni nem írok többé. Még Kaliforniában abbahagytam. Beláttam, hogy nincs értelme, legalább is magyarul nincs. Angolul próbálkoztam, de gyengén ment,

és azt is ejtettem. Már csak olvasok, de csak angolul, mert magyar könyvhöz nehéz hozzájutni. Lakik két utcával odébb egy velemkorú, másodgenerációs magyar, vízmérnök, 56-os szülők gyereke. Annak van pár, de főként Jókai és Wass Albert. Vele össze szoktam jönni beszélgetni. De ennek is vége. Meghalt a felesége, és az egyik gyerekéhez költözik Arizonába. Nagyon nem örülök ennek, utána már csak M.-al beszélhetek magyarul. De ennél is jobban aggaszt, hogy nemsokára nyugdíjas leszek, és fogalmam sincs, hogy abból a szerény összegből, amelyet havonta kapok majd, hogyan fogok megélni és eleget tenni tartási kötelezettségeimnek. Talán még a kocsimat is el kell adnom. Pedig azt jó volna megtartani. Azzal könnyebb bevásárolni. És ide-oda is el tudnék még ugrani. Megnézhetném például kedvenc baseball csapatomat, az Iowai Súlyomszemeket a Kinnick Stadionban, vagy elmélnék a Mississipp partján Davenportnál.

(Vég) Bekövetkezett, aminek be kellett következnie. J. dűlőre vitte a dolgot, és szakított velem, velünk. Magyarázta, hogy ezért meg ezért döntött így, ez meg ez rossz volt, ezt meg ezt nem kellett volna csinálnom. Gyakorlatias lénynek ismertem, de az okok közül kihagyta a korkülönbséget, azt, hogy rá még évtizedek várnak, és nem pazarolhatja olyan partnerre az idejét, akinek talán már egy éve sincsen. Ez meggyőzőbb lett volna, de számomra nem kevésbé elfogadhatatlan.

(Eljön...) Eljön a nap, az óra, a perc, amikor nem akarok többé semmit, senkit, magamat se, csak azt szeretném, hogy ne fájjon nagyon, és gyorsan legyen vége.

(Egyéni feladat) Azt remélted, veled lesz majd J. ama órán, percben. Hogy fogja a kezed, zsebkendőjével letörli a homlokodról a verejtéket, de lehet, hogy nem csinál semmit, csak ott van, beszél hozzád, és néz szomorúan. Pedig tudtad, hogy vele is egyedül lennél. Ehhez már nincs köze. Ez kizárólag a te ügyed, ebben nincs társ, segítség. Egyedül, önerőből kell távoznod a világból. A te feladatod, magadnak kell elvégezned, először és utoljára az életben, minden gyakorlat, előképzettség nélkül, ha van ott valaki melletted, ha nincs.